

on, ultra unes nocions de fonètica general, veiem inventariats tots els sons del valencià, distingint els límits de les zones que ocupen, quan no són universals al valencià (com ocorre amb la *v*, no sempre labiodental, o les sonores que en valencià central esdevenen sordes, etc.), i assenyalant els principals defectes comarcals. Una altra part tracta d'ortografia, que és la més seriosa aportació a la unificació de l'ortografia catalana des del costat valencià; els escriptors valencians havien acceptat ja, definitivament, l'any 1932, l'ortografia de l'Institut d'Estudis Catalans, però l'obra del senyor Sanchis i Guarner ha vingut ara a donar una forma científica i força definitiva a la seva adaptació al valencià, la qual adaptació no és gens fàcil, especialment en els casos, bastant nombrosos, de disparitat de timbre vocàlic entre els dialectes orientals i els occidentals. Les parts tradicionals de la gramàtica ocupen la major part del llibre. Així hom estudia unes generalitats, després de les quals són tractats monogràficament el verb, el nom i l'adjectiu qualificatiu, els articles i adjectius determinatius, els pronoms, els adverbis, les preposicions i les conjuncions. En tota aquesta part és ben clar l'intent de l'autor d'aconseguir un acostament entre la doctrina gramatical de l'Institut i els fets de llengua valencians; això duu alguna vegada a confusions, bé perquè l'Institut no sempre ha arribat, per ineludibles necessitats d'unitat, al darrer fet dialectal, bé perquè el valencià aspira a un reconeixement de personalitat per a fets de llengua que a la resta del domini no pesen en el mateix grau. Amb tot i el que hem dit, l'obra del senyor Sanchis i Guarner ve cridada a allò que segurament ha estat el seu primer mòbil: a fer més ferm el coneixement i ús del valencià i a assegurar el seu manteniment dins la unitat del domini català. — A.-M. BADIA I MARGARIT

El Congrés de Toponímia i Antroponímia de Brusseles. — Els dies 15-19 de juliol de 1949 es reuní a la capital belga, amb una gran assistència d'investigadors, el tercer congrés de Toponímia i Antroponímia, organitzat per un Comitè presidit pels Profs. J. Herbillon, de l'Ateneu Reial d'Ixelles, i H. J. van de Wijer, de la Universitat de Lovaina. El primer i el segon congrés havien tingut lloc a París els anys 1938 i 1947, respectivament. Els temes d'estudi proposats pel Comitè organitzador foren els següents: per a la Toponímia, els elements pre-romans, la difusió i l'edat dels noms germànics, els noms de rius d'Europa i les relacions entre la Toponímia i l'Arqueologia (i, com a qüestions particulars, els topònims relatius a l'artigatge, al culte dels sants i als arbres sagrats); per a l'Antroponímia, la continuïtat dels noms de persona en l'antiguitat llatina, la difusió dels antropònims i la terminologia professional.

L'any 1951 eren publicades, en tres volums, les actes del Congrés,¹ pel Centre Internacional d'Onomàstica de Lovaina, creat en ocasió de la reunió de Brusselles. El primer volum, dedicat al programa, conté la relació dels diversos comitès, la reproducció de la primera circular que hom havia enviat, els resums de comunicacions i la llista de congressistes i la d'acadèmies, universitats i corporacions sàvies representades. El segon i el tercer volum recullen els reports del Congrés (en francès i en anglès) i el centenar de comunicacions que hi foren presentades (en les quatre llengües admeses: francès, anglès, alemany i italià), agrupades en onze seccions. Per l'interès que tenen per a nosaltres, hem de fer especial referència als treballs dels següents estudiosos: d'Antoni Griera sobre els estudis de toponímia en el domini català, de Sever Pop sobre els problemes de la toponímia i de l'antroponímia roma-

1. *Troisième Congrès International de Toponymie & d'Anthroponymie*. Bruxelles, 15-19 juillet 1949. Edité par H. DRAVE et O. JODOGNE. Louvain, Centre International d'Onomastique, 1951. 100 pàgs. i 856 pàgs. +1 lám.

neses, d'Albert Carnoy sobre adaptacions llatines i franques de substrats cèltics, d'Eberhard Kranzmayer sobre el valor del plurilingüisme per a l'etimologia dels noms de lloc fronterers, d'Egide Strubbe sobre el valor de la toponímia per a la història del dret, de Julio Caro Baroja sobre les capes de la toponímia basca i el problema del parentiu de les llengües, de Robert Lorient sobre els elements pre-romans al nord de França, d'Enric Guiter sobre els meners i la toponímia romànica als Pirineus catalans, de Pere Bosch i Gimpera entorn els problemes de toponímia cèltica a Espanya, d'Antoni M. Badia i Margarit sobre aspectes metodològics de la contribució de la botànica a la toponímia, de Marcel Baudot, Charles Higounet i Michel Roblin sobre diverses relacions de l'artigatge amb la toponímia, de Joseph M. Piel sobre els noms de sants primitius d'origen hispànic en la toponímia de la Península Ibèrica, de Pieter Meertens sobre la importància de l'antroponímia per a la història eclesiàstica, d'Antonio Tovar sobre els noms de persones de la Hispània pre-romana, i de Giandomenico Serra sobre sufixos, aspectes i problemes de la terminologia professional italiana.

Durant la sessió final del Congrés foren aprovats per aclamació els següents vots, formulats per les Seccions d'Antroponímia (1), de Toponímia americana (2), de Toponímia africana (3), de Toponímia cartogràfica (5-7) i per diversos particulars (4, 8, 9) :

1. «Que els governs dels diversos Estats representats encoratgin les recerques dels antroponimistes en llurs països respectius i contribueixin a la coordinació internacional dels treballs d'aquests investigadors. En particular, és sol·licitada l'ajuda moral i financera del govern belga per a la redacció d'un diccionari dels noms de família belgues, basat en les dades del cens de població del 31 de desembre de 1947. Aquest projecte és patrocinat per la Comissió reial de Toponímia i de Dialectologia, per l'Institut d'Onomàstica de la Universitat de Lovaina i pel Consell superior d'Estadística, i la seva execució científica i pràctica és reservada a un Centre interuniversitari belga.»

2. «Que — atès que el progrés vers una normalització internacional en l'ús dels topònims és interessant per a les nacions en general i atès que els toponimistes són cridats a aportar una contribució important a aquest treball — el Comitè Executiu sigui autoritzat a crear una comissió d'aquest Congrés per tal que examini els problemes de normalització dels topònims i per tal que faci al IV Congrés de Toponímia i Antroponímia les recomanacions que creurà apropiades. El nomenament dels membres d'aquesta comissió serà feta pel Comitè Internacional de Ciències Onomàstiques.»

3. «Que els governs afavoreixin la creació d'un Comitè internacional de lingüistes africans per tal que estudiïn la normalització dels diversos sistemes nacionals en ús per a anotar els topònims africans i transcriure'ls en els mapes.»

4. «Que, atès que els noms dels carrers, sobretot en les ciutats antigues, són documents històrics d'alt interès, no siguin modificats i sigui posada fi a la pràctica de rebatejar els carrers a conseqüència d'esdeveniments polítics.»

5. «Que — considerant l'interès dels topònims cadastrals — a) els noms de llocs deshabitats (loci dicti) siguin objecte a tot el domini romà d'un despullament sistemàtic, i b) els documents (assenyaladament els estats de secció i els plans de l'antic cadastre francès) siguin mentrestant conservats amb tota cura.»

6. «Que — constatant el gran nombre d'errors i llacunes en la nomenclatura toponímica dels mapes detallats del cadastre, base de tots els altres mapes — sigui feta una revisió general d'aquesta nomenclatura per comissions nacionals, les quals serien encarregades d'organitzar i de centralitzar els treballs, d'establir les regles a seguir i d'escollir els qui hagin de fer les enquestes entre toponimistes i dialectòlegs qualificats. Els poders públics haurien de dotar

aquests organismes dels mitjans financers suficients, a fi de permetre'ls de dur a terme ràpidament aquest treball científic i cultural de gran envergadura.»

7. «Que, atès que els topònims són documents preciosos de geografia humana, siguin consignats sense alteracions en els documents oficials, tals com els mapes geogràfics, principalment a les regions on la llengua és diferent de la llengua oficial.»

8. «Que els organismes oficials s'interessin a promoure eficaçment l'empressa de l'*Atlas internacional de les vies protohistòriques i històriques* que prepara l'Institut Internacional d'Arqueocivilització de París, dirigit per André Varagnac.»

9. «Que — atès que els noms propis donats als animals presenten un viu interès per a la lingüística — no es limiti l'onomàstica a l'estudi dels noms de lloc i de persona, sinó que compregui tots els noms propis, inclosos els d'animals i d'éssers inanimats.»

Ultra l'aprovació d'aquests nou vots, foren preses a Brusselles algunes decisions extraordinàriament interessants per a l'avenir dels estudis onomàstics: 1) la constitució d'un Comitè Internacional de Ciències Onomàstiques, del qual fou nomenat Secretari general el Prof. H. J. van de Wijer (Lovaina) i representants els següents senyors: M. de P. Boléo (Coïmbra), M. F. Burrill (Washington), A. Caferoglu (Istanbul), A. Dauzat (París), B. Dickins (Cambridge), L. Gáldi (Budapest), Vl. Gergiev (Sofia), A. Griera (Barcelona), J. Herbillon (Ixelles), J. U. Hubschmid (Küsnacht), J. Kalina (Helsinki), G. Knudsen (Copenhaguen), E. Kranzmayer (Viena), Ó. Lárusson (Reykjavík), T. Lehr-Splawinski (Cracòvia), G. P. Lestrade (Cape-Town), J. Meyers (Luxemburg), M. Olsen (Oslo), S. Pop (Lovaina), L. Price (Dublín), J. Sahlgren (Upsala), M. Schönfeld (Amsterdam), G. Serra (Càller), P. Skok (Zagreb), J. Stanislav (Bratislava) i M. Triantaphyllidis (Salònica); 2) la creació d'un Centre Internacional Permanent d'Onomàstica, amb seu a l'Institut d'Onomàstica de la Universitat de Lovaina i sota la direcció de H. J. van de Wijer; 3) l'elaboració d'un butlletí internacional de documentació i bibliografia titulat «Onoma», el primer número del qual aparegué amb data de 1950 i amb el següent sumari: decisions i vots del Congrés de Brusselles, estatuts del Comitè Internacional de Ciències Onomàstiques, comunicacions del secretariat general, crònica, noves publicacions i revistes onomàstiques (1949-50) i bibliografia onomàstica drecada en ocasió de l'exposició d'obres onomàstiques organitzada per l'Institut d'Onomàstica de Lovaina els dies del Congrés (comprèn obres referents a Bèlgica, Bulgària, Dinamarca i Alemanya). — R. ARAMON I SERRA.

Homenatge a Julio Martínez Santa-Olalla. — J. Martínez Santa-Olalla no és precisament un home vell; més aviat pot figurar en la generació que es troba a la maduresa de la vida, entre els joves i els ancians, tal vegada més prop, per sort, dels primers que dels segons. Malgrat això, un homenatge del tipus d'aplec de treballs dedicats, que, potser per equivocació, sol dedicar-se únicament als homes de ciència que han passat ja les portes de la vellesa, és, en aquest cas, ben merescut. La seva motivació circumstancial fou el desè aniversari del seu nomenament de Comissari General d'Excavacions Arqueològiques. La motivació profunda, el fet d'haver sabut crear, a les terres hispàniques, una organització arqueològica exemplar i eficient, malgrat comptar amb mitjans econòmics tan reduïts que quasi es podria parlar de manca de mitjans. Hom pot entreveure l'extensió que hauria pres aquesta tasca si en els pressupostos públics hagués merescut igual atenció que altres serveis, depenents de la mateixa Direcció General de Belles Arts, que disten molt de poder-s'hi compa-